

Anamarija Sućec

Hrvatski lektorat u Sofiji: od jezika do kulture

Sveučilište svetog Klimenta Ohridskog u Sofiji, smješteno u srcu bugarske metropole, vodeća je obrazovna institucija u Republici Bugarskoj. Ovo ugledno sveučilište ima dugu i bogatu povijest, koja seže sve do 19. stoljeća, te se ističe kao centar akademske izvrsnosti u regiji. Osnovano je 1888. godine, najstarije je sveučilište u Bugarskoj te od svojih početaka neprestano doprinosi intelektualnom i kulturnom razvoju zemlje. Danas sofijsko sveučilište predstavlja mnoge fakultete i istraživačke institute koji pokrivaju širok spektar disciplina, uključujući humanističke, tehničke, medicinske i društvene znanosti.

Hrvatski lektorat djeluje u sklopu Fakulteta slavenskih filologija, odnosno kao Katedra za serbokroatistiku djeluje unutar Odsjeka za slavensko jezikoslovlje. Sam studij traje deset semestara te se upisuje dvopredmetno u kombinaciji s bugaristikom. Studenti po semestru imaju pet kolegija vezanih uz hrvatski jezik i književnost. Po završetku studija dobivaju kvalifikaciju magistra/magistre slavistike s hrvatskim i srpskim profilom ili magistra/magistre edukacije bugarskog, hrvatskog i srpskog jezika. Naš lektorat ima dugu tradiciju u Sofiji, a kontinuirano radi od sredine 90-ih godina. Osnovan s ciljem promicanja interkulture razmjene i jačanja veza između Hrvatske i Bugarske, hrvatski lektorat postao je ključna točka za sve koji su zainteresirani za istraživanje hrvatskog jezika i kulture. Hrvatski lektorat na Sveučilištu u Sofiji predstavlja istaknuti centar za proučavanje hrvatskog jezika, književnosti i kulture u Bugarskoj. Ova dinamična katedra nudi sveobuhvatne programe koji omogućavaju studentima da se dublje upuste u bogato nasljeđe Hrvatske i regije, dok istovremeno razvijaju svoje jezične vještine i akademsko razumijevanje.

Pod vodstvom lektorice i bugarskih profesora s dubokim razumijevanjem hrvatskog jezika i književnosti studenti imaju priliku učiti kroz različite predmete, od temeljnih lingvističkih teorija do analiza suvremene književnosti i kulturnih fenomena. Posao hrvatske lektorice je vrlo aktivan. Lektorica održava jezične vježbe za studente, radi s njima praktičnu primjenu jezika te prolazi kroz pravopisne, gramatičke, leksičke i stilske odrednice hrvatskog jezika. Unutar modula praktičnih vježbi analiziraju se i različiti književni tekstovi. U akademskoj godini 2021./2022. bilo je ukupno dvadeset i dvoje studenata na svih pet godina studija. Svi studenti su Bugari, nisu potomci Hrvata. Razlozi za odabir studija su različiti, najčešće zato što im se sviđa hrvatska glazba, kultura, ljudi ili Hrvatska kao takva. Želja većine studenata je nakon završenog studija živjeti i raditi u Hrvatskoj. Iako su hrvatski i srpski jezik spojeni u jednu katedru, studenti uče posebno hrvatski, a posebno srpski jezik. Tako jedan tjedan imaju predavanja i seminare iz hrvatskog, a drugi iz srpskog jezika.

Jedna od posebnosti hrvatskog lektorata je naglasak na praktičnoj primjeni jezičnih vještina. Studenti imaju priliku sudjelovati u jezičnim radionicama, razgovornim

skupinama i projektima koji im pomažu u razvoju komunikacijskih sposobnosti na hrvatskom jeziku. Osim toga, Sveučilište potiče studentsku mobilnost i suradnju s hrvatskim sveučilištima i institucijama kako bi se pružile dodatne prigode za učenje i razmjenu iskustava. Bugarski studenti najčešće odlaze u Zagreb i Zadar, a u Sofiju dolaze hrvatski studenti koji studiraju južnoslavenske jezike. Osim akademskih programa, hrvatski lektorat organizira i kulturne događaje, predavanja gostujućih predavača i projekte koji promiču hrvatsku kulturu među bugarskom zajednicom. To stvara poticajno okruženje za studente koji žele istražiti bogatstvo hrvatske baštine i razumjeti njezin utjecaj na šire kulturno i jezično područje. Od mnogobrojnih projekata i predavanja koji čine dio hrvatskog lektorata u Sofiji, predstaviti ću dva.

Božićna priredba

Središnji događaj je svakako tradicionalna božićna priredba koja se održava u provincu. Zanimljivo je da Bugari, iako su većinom pravoslavci, Božić slave 25. prosinca. Svake godine blagdanska groznica obavlja Katedru za serbokroatistiku dok se studenti pripremaju za svoju omiljenu tradiciju – božićnu priredbu. Ovo događanje ne samo da obogaćuje kulturnu scenu Sveučilišta već i povezuje studente u jačanju zajedničke posvećenosti hrvatskom jeziku i kulturi. Božićna priredba je prigoda za studente da pokažu svoje talente i doprinesu jačanju blagdanskog ozračja. Svaka priredba počinje pozdravnim govorima lektorica i uvaženih gostiju (veleposlanika, dekana i profesora s ostalih katedri) te se nastavlja nizom recitacija, amaterskih glumačkih izvedbi i pjesama koje slave i predstavljaju bogatstvo hrvatskih božićnih tradicija. Jedinostvenost ove priredbe leži u tome što svaki student ima priliku sudjelovati na svoj način. Jedni izvode klasične božićne pjesme uz pratnju gitare, dok drugi interpretiraju tradicionalne priče ili izvode scenske igrokaze. Nema ograničenja – svatko doprinosi svojim vlastitim talentom i kreativnošću, neki se odlučuju za samostalni, a neki za skupni nastup. No ono što čini božićnu priredbu posebnom nije samo izvedba već i atmosfera zajedništva koja je prisutna među studentima. Tijekom priprema studenti surađuju, potiču jedni druge i dijele ideje kako bi stvorili nezaboravan doživljaj za sve prisutne. To nije samo događanje već i prilika za izgradnju trajnih prijateljstava i veza unutar zajednice studenata, a priredbu ne propuštaju ni bivši studenti. Osim toga, božićna priredba pruža priliku i za promociju hrvatske kulture u bugarskoj zajednici. Otvorena je za sve prijatelje hrvatskog jezika, pa se tako mogu upoznati s bogatstvom hrvatske tradicije i jezika kroz izvedbe studenata. Svojom trajnošću, izvodi se već 16 godina, božićna priredba postala je neizostavan dio kalendara događanja Sveučilišta, a uspjela se održati i u virtualnom obliku kada je pandemija zatvorila Sveučilište. Svakako predstavlja jedan od najljepših i najdražih trenutaka akademske godine za sve koji sudjeluju.

Studentska šetnja Sofijom

Pandemija je svakako utjecala na motivaciju studenata te je njihova zainteresiranost za gradivo, učenje i komunikaciju sve više slabila. Primijetila sam da su mnogo motiviraniji kada vrijeme provodimo na otvorenom, izvan učionica i daleko od računalnih ekrana te radimo nešto što nije strogo povezano s kurikulumom. Iz tog sam razloga u akademskoj godini 2021./2022. osmislila projekt koji je spojio ljepotu jezika, bogatstvo kulture i čari turizma u srcu glavnog grada Bugarske. Projekt, nazvan *Studentska šetnja Sofijom*, zamislila sam kao interaktivni način povezivanja nastavnih cjelina Grad i Turizam koje se obrađuju u kolegiju Praktični hrvatski jezik 3, a uključivao je studente treće godine hrvatskog jezika kao ključne sudionike. Zbog velikog interesa uključila sam i studente ostalih godina. Ideja je bila jednostavna: studenti su dobili zadatak pripremiti kratke, petominutne prezentacije o jednoj sofijskoj znamenitosti, izlagati ih na hrvatskom jeziku i voditi skupinu kroz grad, predstavljajući im različite dijelove bogate kulturne baštine Sofije. Dodatni dio zadatka je bio istražiti dubine i povijest različitih sofijskih znamenitosti, potičući ih da pronađu zanimljive činjenice i priče koje su i njima nepoznate, a bile bi privlačne turistima. Od poznatih hramova do skrivenih dragulja grada, svaki student imao je priliku otkriti nešto novo o Sofiji. Nakon što su studenti pripremili svoje prezentacije, našu turu predstavili smo tri puta. Prvi put je bila generalna proba samo za studente, a drugi i treći su sudjelovali i svi koji su mogli pratiti šetnju, odnosno oni koji razumiju hrvatski jezik. Tijekom šetnji, studenti su entuzijastično dijelili svoje znanje i strast prema sofijskoj kulturnoj baštini, dok su posjetitelji uživali u interaktivnom i edukativnom iskustvu. Kroz šetnju Sofijom studenti su prakticirali svoje jezične vještine, ali su i dublje razumjeli bogatstvo kulturnog nasljeđa Sofije. Osim toga, posjetitelji su imali priliku doživjeti grad na potpuno nov način, kroz jednu neobičnu perspektivu. Kroz *Studentsku šetnju Sofijom*, hrvatski jezik bio je jedino sredstvo komunikacije, što je pomoglo studentima da vježbaju svoje komunikacijske vještine i oslobode se straha od javnog nastupa. Njihova priprema i bliskost temi o kojoj su govorili omogućile su im da se opuste i koriste hrvatski jezik u novoj i uzbudljivoj situaciji izvan akademskog konteksta. Kroz ovaj jedinstveni spoj turizma i jezičnog obrazovanja studenti hrvatskog jezika postaju ambasadori koji oživljavaju duh i ljepotu svog grada na jedinstven način.

U konačnici važnost hrvatskog lektorata na Sveučilištu u Sofiji ogleda se u njezovoj sposobnosti da stvara mostove između kultura i jezika, potičući dijalog, razumijevanje i suradnju među studentima različitih pozadina i identiteta. Kroz svoje aktivnosti lektorat obogaćuje akademsku i kulturnu scenu Sveučilišta svetog Klimenta Ohridskog te doprinosi širenju međunarodne suradnje i razumijevanja. Ukratko, hrvatski lektorat predstavlja poveznicu između Hrvatske i Bugarske, spajajući ih kroz jezik, književnost i kulturu. Njegova predanost akademskoj izvrsnosti, interkulturalnoj razmjeni i praktičnoj primjeni jezičnih vještina čini ga neizostavnim odredištem za sve koji dijele strast prema hrvatskom jeziku i kulturi u Bugarskoj.